

Thomas Geoghegan is advocaat in Chicago en schreef diverse boeken over de rechtscultuur in de VS. Waarom bestoken Amerikanen elkaar steeds meer met procedures? Volgens hem zijn de traditionele juridische structuren door deregulering uitgehold. Er komen minder nieuwe regels en bestaande regels worden niet gehandhaafd. Vandaar een explosie van procedures op basis van 'tort', het equivalent van de onrechtmatige daad.

.....
Sanne Bloemink
ex-advocaat, journalist VS
.....

Amerikaanse advocaat over Amerikaanse toestanden

Hoe zou uw laatste boek, See you in court, het best kunnen worden uitgelegd aan Nederlanders?

‘Het boek gaat over de VS, maar voor Europeanen kan het verhaal dienen als een waarschuwing voor de gevolgen van deregulering. Deregulering kan een destabiliserend effect hebben in die zin dat mensen niet meer weten waar ze op kunnen rekenen. Rechten kunnen plotseling worden afgenomen en dit leidt tot een algemene perceptie van willekeur. Dit leidt vervolgens weer tot een toename van het aantal mensen dat betrokken raakt in het juridische systeem.

Neem het arbeidsrecht. Het arbeidscontract is verdwenen. Vroeger was er ook *employment at will* [een werknemer heeft geen contract en kan om welke reden dan ook worden ontslagen, SB] maar dit werd in de regel door de vakbonden in collectieve onderhandelingen uitgesloten. De vakbonden creëerden zo een systeem van algemene normen van goed werkgeverschap en redelijkheid; objectieve maatstaven voor ontslag. Nu is er een systeem waarin je

wordt behandeld zoals het de werkgever goeddunkt. Daardoor gaan mensen de wereld als willekeurig zien en dit heeft zijn effect op het morele karakter van mensen. Je kunt dertig jaar voor een werkgever werken, maar je kunt morgen op straat staan. Hoe verandert dit je perceptie, en die van je kinderen? Het wordt doorgegeven aan de volgende generatie en nestelt zich in de Amerikaanse psyché.’

Amerikaanse ‘employment at will’ wordt vaak geprezen omdat het werkgevers de flexibiliteit geeft om in te spelen op economische ontwikkelingen en zo competitiever te zijn. Bovendien lijken Amerikanen minder te klagen als ze worden ontslagen: ze gaan door met hun leven; ze vinden sneller een andere baan.

‘Maar ze worden wel ontslagen. Dat is ook hier in de VS een traumatische ervaring. Je hoort mensen er vaak niet over, omdat het in de politiek inderdaad wordt geprezen, maar mensen internaliseren die traumatische ervaring en het creëert wel een gevoel van willekeur. Dit heeft een

Column

Matthijs Kaaks

Het begon allemaal met de boete die de neef van Rita Verdonk had gekregen omdat zijn hond het gemeentelijke trottoir had bevuild. De neef had zich daarover beklaagd bij zijn tante.

En Rita belde mij, en viel met de deur in huis, zoals we dat van haar gewend zijn.

‘Ik zoek een advocaat voor mijn neefje en zijn hond’.

Ik dacht eerst dat ik in het ootje werd genomen. Maar het bleek om een serieuze zaak te gaan. En hoe dwaas het ook klinkt, toen ik het relaas van Rita aanhoorde, zag ik de juridische relevantie groeien.

Uitlaatklep

Onder de aanhangers van Trots op Nederland zijn erg veel hondenbezitters, zo wijst recent onderzoek uit. Logisch, volgens een vooraanstaand socioloog, die verklaarde dat de mens die zijn vertrouwen in de medemens verliest zijn heil graag bij de viervoeter zoekt.

Potentieel electoraat waar wat voor te winnen valt.

‘Het moet een proefprocedure worden’, vervolgde Rita. ‘Het gaat niet om de poep. Nee, het gaat hier om de vrijheid van meningsuiting die in de verdrukking raakt. Het is een principezaak.’

En zij ontvouwde de argumentatie en strategie, haar door haar spindokters aangereikt.

De hond, althans diens spontane neiging tot ontlasting, is de uitlaatklep voor de onderbuikgevoelens van hen die hun weerzin tegen de haagse klik niet zo duidelijk weten te verwoorden als Rita zelf.

‘Prachtig gevonden’, complimenteerde ik haar. ‘Trots op Nederland op de bres voor de vrijheid van *alle* uitingen. De faeces als statement met de hond als medium. Als de vleesgeworden *public watchdog*. Een beroep op de *exceptio excrementis*, zeg maar, als variatie op de *exceptio artis*.’

‘Precies’, zei Rita. ‘Dat bedoel ik nou.’

Enthousiast wijdde ze uit over de actie van TON, die op de zaak zou inspelen.

‘Er komt een grote bumpersticker. De hondendrol wordt ons nieuwe logo. Voordat de zaak begint moeten we dat natuurlijk vastleggen. Voor je het weet gaat de Partij voor de Dieren er mee aan de haal.’

Ik beloofde de juridische mogelijkheden te onderzoeken om de drol exclusief aan Trots op Nederland te verbinden.

‘Laten we het nog even over de kosten hebben’, zei ik.

‘Hoeft niet’, zei Rita. ‘Frolic sponsort ons. Zij betalen de rekening.’

‘Trouwens’, voegde ze er aan toe, ‘wil je ook onze slagzin registreren?’

‘Hoe luidt die dan?’

‘Den Haag, ik heb er kak an.’

destructief effect op het nationale karakter van Amerikanen. Trouwens, als Amerikaan moet ik wel zeggen dat er in Europa vaak niet genoeg flexibiliteit is. Er zijn natuurlijk wel andere manieren om flexibiliteit te bereiken. Ik ben er niet tegen dat mensen worden ontslagen, als het maar gebeurt op basis van objectieve maatstaven.

In mijn boek laat ik zien hoe mensen wraak nemen. Dit doen ze door individuele procedures aan te spannen die in de regel niet gebaseerd zijn op objectieve normen, maar op subjectieve. “Je haat mij omdat ik oud ben, vrouw, zwart.” Dit zijn de enige vorderingen die ze kunnen indienen omdat ze geen contract hebben en geen rechten ten opzichte van hun werkgever. Mensen gebruiken *diversiteit* als een manier om economische genoegdoening te krijgen. Een inefficiënt mechanisme. Hetzelfde geldt voor de medische wereld.’

Hoge vergoedingen die jury's toekennen aan patiënten die procederen over medische fouten zouden leiden tot te hoge verzekeringspremies voor artsen, waardoor sommige artsen zelfs niet meer kunnen praktiseren.

‘Ik vind het altijd heerlijk om het onderzoek aan te halen waaruit blijkt dat ziekenhuizen en dokters patiënten vaker in rechte betrekken dan andersom. Allemaal incassozaken uiteraard. Wat betreft de vergoedingen: verschillende studies tonen aan dat de vergoedingen niet omhoog zijn gegaan in de afgelopen jaren. Alleen in gevallen van grove fouten van artsen werd een schadevergoeding toegekend. De premies voor de verzekeringen voor artsen zijn inderdaad omhoog gegaan, maar dit heeft niets te maken met de vergoedingen. Eerder heeft het te maken met de verzekeringsbedrijven die meer en meer geld verdienen.

Interessant is om te zien dat de artsen geen vuist maken tegen de verzekeringsbedrijven.

Dus het ligt aan de verzekeringsbedrijven en niet aan de patiënten die claims indienen?

‘Ja. En als het probleem al bij de patiënten zou liggen, dan ligt de oorzaak in het systeem dat het morele karakter van mensen heeft vernietigd. Er wordt neergekeken op het morele karakter dat het resultaat is van een rechtssysteem dat dit karakter zelf heeft gecreëerd door onder andere deregulering. Er wordt neergekeken op deze mensen omdat ze procederen op grond van onrechtmatige daad in een systeem waar ze vreselijk zijn behandeld, in een systeem waar dit gevoel van willekeur heerst en dit gevoel gelegitimeerd is. Er wordt neergekeken op mensen die terugvechten op de enige manier die ze kennen. Het toppunt van hypocrisie.’

Hoe voelt het om als advocaat in een dergelijke ongelijke strijd te zijn verwikkeld?

‘Ik vind het niet leuk om advocaat te zijn, ik haat het. Maar soms heb ik wel het gevoel dat ik op deze manier politiek werk kan doen zonder dat ik een politicus hoef te zijn. Ik kan de procedures aanspannen waarvan ik denk dat ze moeten worden aangespannen. Ik zou het nooit doen als er niet ook momenten zouden zijn waarop ik echt het gevoel heb dat ik iets heb bereikt. Ik win ook wel eens een zaak...’

Toen ik dertig was, was ik voor het eerst in Ierland, ik ben van Ierse afkomst. In de bus zat ik naast een oud vrouwtje en ik klaagde over de voortdurende regen. Ze antwoordde met een prachtige Ierse tongval: “We live in hope and die in despair”. Dat is misschien een antwoord op je vraag.’